

Säkerhetsombuden är vår förlängda arm

Kommunskyddet är namnet på Sandvikens kommuns avdelning för säkerhetsfrågor. Till sin hjälp har avdelningen ett 20-tal säkerhetsombud som ingår i kommunens riskhanteringsgrupp och som representerar alla kommunala verksamheter.

– Säkerhetsombuden är vår förlängda arm. De driver det vardagliga säkerhetsarbetet, berättar beredskapssamordnare Pia Frank.

Kommunskyddet sorterar direkt under kommunstyrelsen och består av tre och en halv tjänster. Göran Hansson är säkerhetschef, Pia Frank är beredskapssamordnare, Britt Järlstig är ansvarig för IT-säkerhet och Jeanette Hansen arbetar halvtid som assistent.

Avdelningen inrättades för några år sedan, och kort därefter utsågs även ett antal lokala säkerhetsombud. I dag finns ett 20-tal ombud som företräder alla de 14 verksamheterna som finns inom kommunen, från barnomsorg till kommunala bolag.

– Det är viktigt att kunna nå ut i hela organisationen, och där har säkerhetsombuden en ovärderlig roll. Vi har medvetet valt att inte utse chefer, utan har i stället riktat in oss på andra medarbetare som är centralt placerade och träffar mycket folk i respektive verksamhet. Det är ett sätt att få igång "fotarbetet", säger säkerhetschef Göran Hansson.

Diskussioner i verksamheterna

Kommunskyddet och säkerhetsombuden träffas i genomsnitt en gång per kvartal, oftast under en halvdag eller en heldag. Då berörs övergripande säkerhetsfrågor: till exempel handlingsprogram, systematiskt brandskyddsarbete och utbildningssatsningar.

Säkerhetsombudens uppgift är att förankra säkerhetsfrågorna och säkerhetstänkandet bland sina kolleger och chefer. Bland annat tar de fram rutiner och riktlinjer vid till exempel riskinventeringar.

Under arbetet med de lokala risk- och sårbarhetsanalyserna har Pia Frank och en brandingenjör besökt verksamheterna och initierat diskussioner om vilka risker som finns på respektive arbetsplats.

Pia Frank
Beredskapssamordnare
Sandvikens kommun

Fakta om Sandvikens kommun

Kommunen ligger i Gävleborgs län.

Arealen är 1 165 kvadratkilometer och **antalet invånare** 36 817 (2003).

Utöver Sandviken ingår tätorter som Järbo, Storvik, Årsunda och Österfärnebo i kommunen.

Kommunen har cirka **3 000 anställda**.

Risk-/hotbild

Den största arbetsgivaren är industri-företaget Sandvik AB, som hanterar en del farliga ämnen på sitt område.

”Som övriga risker ser vi bland annat sådant som föranleder räddningsinsatser: brand i bostad, brand i publika lokaler, trafikolycka och drunkning”, säger beredskapssamordnare Pia Frank.

“Det viktiga är att säkerhetsfrågorna finns med i vardagen”

För att närmare beskriva hur arbetet går till tar hon ett exempel – de kommunala köken.

– De har haft en träff som ledde fram till mycket vida diskussioner. Alla deltagare har fått spåna fritt, säger Pia Frank.

Tre–fyra risker väljs ut

Denna typ av diskussioner brukar resultera i att deltagarna hittar 75–80 punkter som kan betraktas som allmänna risker.

Nästa steg är att komprimera listan till cirka 15 punkter att arbeta vidare med. Här görs en översyn av sannolikheten för att olika risker ska inträffa i just den egna verksamheten och vilka konsekvenser det i så fall kan få.

– Utifrån dessa punkter får personalen välja ut tre fyra risker som anses viktiga att förebygga de närmaste åren. I det fallet enades personalen i köken om att brand, elbortfall och problem med vattenförsörjningen får räknas till verksamhetens ”tung” risker, berättar Pia Frank.

Hon konstaterar att tre punkter brukar vara ett lagom urval:

– Det är viktigare att göra ett ordentligt arbete inom några få områden, i stället för att ta på sig för mycket jobb redan från start.

Bollplank och stöd

Hon betonar att det är personalen ute i verksamheterna som har bäst fackkunskap om sina respektive områden. Själv finns hon med i bakgrunden, som bollplank och coach.

– Jag bidrar till exempel med att väcka olika frågeställningar. Vad händer om det värsta trots allt inträffar? Hur hanterar man det? Och om de förebyggande åtgärderna kostar pengar, då gäller det att få upp satsningen som ett ärende i nämnden och att få med den i budgeten. Kanske bör den också tas med i utbildningsplanen, påpekar hon.

På vissa håll har det lokala arbetet med risk- och sårbarhetsanalyserna flutit på utan större insatser från Pias sida. Men om arbetet fastnar någons stans finns hon där som stöd.

Den interna processen är huvudsaken

– En del har ringt och frågat om jag kan komma på besök en gång till och om jag kan lämna lite ytterligare tips på hur de ska lägga upp sitt arbete. Vissa är inställda på att det ska finnas färdiga mallar och att arbetet ska gå formellt till väga, men då försöker jag betona att det inte är det som är poängen. Det är deras egna, interna processer som är huvudsaken.

“Verksamheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser bör utgå från en sammanhållen process”

– Visst behöver det finnas viss dokumentation, men om det sedan är en tjock pärm eller några enstaka dokument är av mindre betydelse. Det viktiga är att säkerhetsfrågorna finns med i vardagen och helst kommer med på dagordningen på alla personalmöten.

Hot och våld mer i fokus

När verksamheterna i Sandviken ska välja ut några få, högprioriterade risker är det som regel risken för brand som hamnar överst på listan. På andra plats kommer ofta risken för hot och våld.

– Här finns en tydlig förändring. Under diskussionerna är hot och våld ett område som står betydligt mer i fokus i dag än för några år sedan, konstaterar Pia Frank.

Hon anser att verksamheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser för enkelhetens skull bör utgå från en sammanhållen process, oavsett ämne.

– För personalen ute på fältet spelar det ingen roll om en risk anknyter till arbetsmiljöfrågor eller till lagen om skydd mot olyckor. Huvudsaken är att säkerhetsombuden gör en sammanställning över riskerna och vidarebefordrar den till oss på Kommunskyddet. Sedan är det vi som jobbar här som sätter samman de övergripande dokumenten och handlingsprogrammen.

Bredare och roligare jobb

I rollen som beredskapssamordnare arbetar Pia Frank med ämnen som har kopplingar till lagen om skydd mot olyckor, lagen om extraordinära händelser i fredstid, civilförvarsfrågor, risk- och sårbarhetsanalyser och utbildning.

– Jag har jobbat som beredskapssamordnare sedan 1992 och satt tidigare på räddningstjänsten. Till en började kretsade mitt jobb mest kring det civila försvaret, men efter hand har tjänsten blivit allt bredare. Och samtidigt har jobbet blivit mycket roligare, tycker Pia Frank.

Det som hon gillar bäst med sitt jobb är att ”åka på turné i verksamheten” och vara behjälplig på plats. Men där finns också en del av de utmaningar som hon möter i jobbet.

– Det är lätt att få till tjänstemannaprogram och välskrivna principer, men det tuffa är att få ner innehållet till personalens vardag. Där måste man börja med det enkla: är dörren låst när jag går hem? I bästa fall känner jag mig som en coach, men det finns också dagar då jag känner mig riktigt tjatig och gnatig...

TIPS

I SÄKERHETSARBETET

- Inrätta en särskild avdelning, helst nära kommunledningen, som kan ta ett helhetsgrepp på det systematiska säkerhetsarbetet.
- Utse lokala säkerhetsombud, som representerar alla kommunala verksamheter.
- Förenkla verksamheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser genom att utgå från en gemensam, sammanhållen process, som berör alla sorters risker.
- Ha som ambition att säkerhetsfrågor ska finnas med på dagordningen på alla personalmöten ute i verksamheterna.
- Låt verksamheterna fördjupa sig i tre–fyra risker åt gången. Det är bättre att jobba med några utvalda punkter i taget i stället för att ta på sig för mycket arbete från start.

Tipsare: Kommunskyddet i Sandvikens kommun.

KOMMENTARER

Exemplet belyser vikten av allas delaktighet, processinriktat arbetssätt, snabba reaktioner och medvetna beslut.

KONTAKT

Kommunskyddet
Sandvikens kommun
Telefon: 026-24 00 00
www.sandviken.se

Mindre sårbara

Pia Frank ser många fördelar med Sandvikens satsning på en särskild riskhanteringsgrupp i form av Kommunskyddet. Avdelningen ligger nära kommunledningen, vilket hon tror är en förutsättning för att ge säkerhetsfrågorna en extra skjuts.

– Med en särskild avdelning blir det dessutom lättare att skapa överblick och ta ett helhetsgrepp kring det systematiska säkerhetsarbetet. Samtidigt blir vi mindre sårbara jämfört med om ansvaret vilar på enstaka eldsjälur i organisationen. Vi har bra kontaktvägar både uppåt och utåt i verksamheten, säger Pia Frank.

Både hon och säkerhetschef Göran Hansson konstaterar att det både bland säkerhetsombuden, verksamhetscheferna och politikerna finns intresse och engagemang för säkerhetsfrågorna.

– Det svåra är att få tiden och resurserna att räcka till. Därför gäller det att försöka visa vad olika åtgärder genererar, i insatta kronor, säger Göran Hansson.

Projekt för säker äldreomsorg

Maria Lindkvist är samordnare inom äldreomsorgen i Sandvikens kommun. Hon är samtidigt säkerhetsombud inom verksamheten – ett uppdrag som hon tycker fungerar bra.

– Jag har en övergripande roll och arbetar mycket med strukturfrågor, till exempel inför riskinventeringar. Ett annat exempel är att jag tar fram statistik och ser till att utbildningar genomförs. Jag har många kontakter med till exempel enhetschefer och brandombud, berättar hon.

De tre risker som är särskilt prioriterade inom äldreomsorgen är brand, fallolyckor samt hot och våld.

– Den senaste tiden har vi väldigt koncentrerade på brandskyddet, men vi jobbar naturligtvis även med andra säkerhetsfrågor, till exempel skalskydd och personlig säkerhet.

I Sandviken är "säker äldreomsorg" ett särskilt tema inom kommunen. Det innebär bland annat att alla de pensionärer som ingår i äldreomsorgen får information om olika säkerhetsfrågor.

– Där berörs till exempel brandskydd och säkert boende, men även vikten av att ha hemförsäkring och en säker hantering av pengar, berättar Maria Lindkvist. ●